

Dažādu e-mobilitātes veidu reģionālā analīze – kopsavilkums

Projekta “BSR Electric” mērķis ir veicināt e-mobilitātes izmantošanu pilsētu transporta sistēmās Baltijas jūras reģionā, informējot par dažādām e-mobilitātes pielietojuma iespējām pilsētās, tādām kā e-loģistika, e-velosipēdi, e-autobusi, e-skūteri un e-prāmji. Šī ziņojuma mērķis ir izvērtēt esošo situāciju e-mobilitātes risinājumu ieviešanā Baltijas jūras reģionā kopumā, atsevišķos tā reģionos un lielākajās pilsētās, lai identificētu svarīgākos problēmjasautājumus, kā arī veiksmīgākos e-mobilitātes risinājumus. Papildus projekta “BSR Electric” tēmām (e-loģistika, e-velosipēdi, e-autobusi, e-skūteri un e-prāmji), tika pievienota sadaļa par e-automobiļiem, lai iegūtu plašāku pārskatu par esošo situāciju e-mobilitātes jomā. Turklāt tieši ar e-automobiļiem e-mobilitāte sākās un tie ir vispopulārākie elektriskie transportlīdzekļi.¹

Informācija par esošo situāciju un potenciālu iepriekš minētajās e-mobilitātes jomās tika iegūta veicot aptauju un saņemot papildus informāciju no projekta partneriem. Aptauju 2018. gada rudenī veica projekta partneri Baltijas jūras reģiona valstīs - Igaunijā, Latvijā, Polijā, Vācijā, Dānijā, Norvēģijā, Zviedrijā un Somijā. Partneri nodrošināja informāciju par attiecīgās valsts politikas instrumentiem un infrastruktūru, kā arī par nākotnes plāniem e-mobilitātes jomā un galvenajām idejām e-mobilitātes attīstībai. No aptaujas rezultātiem tika iegūta statistikā informācija par katru valsti. Datu kopumu veido kvantitatīvie un kvalitatīvie dati. Kvantitatīvo

¹ 2017.10.18 BSR electric – pieteikuma gala variants iesniegts 13.01.17.pdf

datu apstrādes rezultātā tika aprēķināti un prezentēti dati par dažādu e-mobilitātes izmantošanas veidu biežumu vai vidējiem rādītājiem. Kvantitatīvie dati apkopoti tabulās.

Pašlaik visvairāk lietotais un vispopulārākais elektriskais transportlīdzeklis ir e-automobilis. Tomēr citu e-transportlīdzekļu veidu izmantošana arvien pieaug. Respondentu minētie galvenie e-mobilitāti ierobežojošie faktori ir akumulatoru radītie ierobežojumi nobraucamā attāluma un jaudas ziņā, infrastruktūras trūkums pilsētā/reģionā/valstī, finanšu līdzekļu/atbalsta trūkums, patērētāju motivācijas trūkums, zema izmaksu efektivitāte salīdzinājumā ar iekšdedzes dzinēja transportlīdzekļiem un piemērotu e-automobiļu modeļu trūkums. Svarīgākie respondentu minētie aspekti, kas varētu paātrināt e-mobilitātes attīstību, ir finanšu atbalsta pieejamība no vietējām/reģionālajām/valsts iestādēm, efektīvu un zemu izmaksu informācijas ieguves un zināšanu pārneses mehānismu pieejamība, starpnozaru rūpnieciskā sadarbība, godīgas konkurences nosacījumi pakalpojumu un tehnoloģijas nodrošinātājiem un uzlabojumi vietējos/reģionālajos/valsts tiesību aktos. Tika izstrādāti šādi priekšlikumi pa e-mobilitātes jomām:

e-automobiļi – nepieciešams visu valsts teritoriju aptverošs uzlādes tīkls, kā arī piemēroti e-automobiļu modeļi un veicināšanas kampaņas. Elektroautomobiļu izmantošanu var veicināt arī ar cita veida atvieglojumiem, piemēram, bezmaksas stāvvietām vai atļauju lietot sabiedriskā transporta joslas.

e-autobusi – elektriskā piedziņa vēl aizvien konkurē ar saspīestās gāzes (CNG) un ūdeņraža risinājumiem kopējo iegādes un ekspluatācijas izmaksu ziņā (Total Cost of Ownership). Uzlāde jāveic vai nu depo, vai arī katra maršruta galapunktā. Autobusu modeļu pieejamība un to piegādes laiki vēl aizvien rada ierobežojumus, bet izvēles iespējas strauji pieaug. Pašlaik vislielākās problēmas ekspluatācijā rada servisa pakalpojumu sniegšanas laiks bojājumu gadījumos.

e-velosipēdi – parādotes aizvien lielākai e-velosipēdu dažādībai, pilsētās rodas nepieciešamība pēc 230V uzlādes punktiem, lai gan velosipēdu baterijas visbiežāk tiek uzlādētas mājās. Izīrējamie pilsētas velosipēdi ir visefektīvākais veids kā popularizēt e-mobilitāti, un šajā gadījumā uzlādes punkti parasti ir integrēti velosipēdu novietnēs. Daudzās pilsētās e-skrejriteņi ir iekarojuši ievērojamu vietu tirgū kā vieglāka alternatīva, papildinot klasiskos e-velosipēdus, kuriem ir pedāļi un sēdekļi.

e-loģistika – šobrīd vēl nav pieejami piemēroti transportlīdzekļi, bet paredzams, ka izvēles iespējas strauji pieaugs. No 2020. gada vairāki ražotāji būs gatavi piedāvāt modeļus, kuru

iegādes un ekspluatācijas kopējās izmaksas būs zemākas nekā dīzeļdzinēju preču piegādes transportam. Tas ļaus atbrīvot pilsētu centrus no tādiem preču piegādes un atkritumu izvešanas transportlīdzekļiem, kas rada piesārņojumu un troksni. Pašlaik dīzeļdzinēju preču piegādes transporta radītie izmeši un troksnis rada problēmas iedzīvotājiem, jo īpaši rīta stundās.

e-skūteri – ievērojams potenciāls ir četru riteņu skūteru (lēngaitas elektrotransporta) izmantošanai slimnīcu un kapu teritorijās, īpaši, lai atvieglotu parvietošanos gados vecākiem cilvēkiem un cilvēkiem ar kustību traucējumiem.

e-prāmji – elektrisko piedziņu var efektīvi izmantot gadījumos, kad maršruts ir relatīvi īss salīdzinājumā ar uzlādes laiku. Somijā un Norvēģijā šajā ziņā ir uzkrāta lielāka pieredze nekā citās valstīs, tai skaitā arī par tehniskajiem risinājumiem ātrajai uzlādei ostās.

Saskaņā ar daudzu transportlīdzekļu ražotāju prognozēm, sākot no 2020. gada būs pieejami daudz jaunu elektrisko transporta līdzekļu veidi. Šis ziņojums palīdz visām ieinteresētajām pusēm sagatavoties šīm nepieredzēti straujajām pārmaiņām.

Detalizētāka analīze par dažādiem e-mobilitātes risinājumiem, pieredzi un labāko praksi iepriekš minētajās 8 valstīs ir pieejama vietnē: <https://bsr-electric.eu/materials>.

E-Mobilitāte Latvijā

Pārskats par aktivitātēm dažādās e-mobilitātes jomās Latvijā:

e–automobiļi - Latvijā darbojas vairāki atbalsta pasākumi elektroauto īpašniekiem. Netiek piemērots transportlīdzekļa ekspluatācijas nodoklis, samazināts uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis (no 29-62 eiro/mēnesī uz 10 eiro/mēnesī), elektroauto pirmreizējā reģistrācija, kā arī speciālo numura zīmju izsniegšana ir bezmaksas.

E-auto var izmantot visas Rīgas un Liepājas pašvaldības autostāvvietas bez maksas, kā arī Rīgā pārvietoties pa sabiedriskā transporta joslām.

2014. gadā ar Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta (KPFI) atbalstu bija pieejamas subsīdijas elektroauto iegādei un uzlādes punktu izveidei. Šīs programmas ietvaros tika iegādāti 202 elektroauto un izveidoti 35 uzlādes punkti. Šobrīd subsīdijas elektroauto iegādei nav pieejamas.

2018. gadā tika izveidots 72 ātrās uzlādes staciju tīkls uz visiem valsts galvenajiem autoceļiem. Līdz 2021. gadam kopējo ātrās uzlādes staciju skaitu plānots palielināt līdz 150. Papildus informācija par uzlādes iespējām pieejama vietnē: <https://portal.e-mobi.lv/lv/sakumlapa/>.

Attēls 1. Ātrās uzlādes staciju izvietojums Latvijā ²

e-autobusi - Ar ES Kohēzijas fonda līdzfinansējumu Rēzeknē darbu uzsākuši pirmie četri elektroautobusi. Tā paša projekta ietvaros līdz 2020. gadam tiks piegādāti arī 15 elektroautobusi un izveidotas 3 uzlādes stacijas Ventspilī, 4 elektroautobusi un 3 uzlādes stacijas Jelgavā un 2 elektroautobusi Jūrmalā.

e-loģistika - Pašlaik pilotprojekti netiek īstenoti.

e-skūteri - Projekta BSR electric ietvaros Rīgas 1. slimnīcai tika piegādāti divi elektriskie skūteri pacientu pārvadāšanai iekšējās. No 2018. gada oktobra ar katru no tiem ir pārvadāti vidēji seši pacienti dienā. 2019. gadā vēl divi e-skūteri tiks piegādāti Jaunciema kapiem, lai atvieglotu vecāka gadagājuma apmeklētāju pārvietošanos kapu teritorijā.

e-prāmji - Pašlaik pilotprojekti netiek īstenoti.

Galvenās idejas no Latvijas:

- Elektroauto maratona (Electric Via Baltica) organizēšana un popularizēšana.
- Elektroauto uzlādes staciju apmaksas sistēmu harmonizācija Baltijas jūras reģiona valstīs.

Detalizētāka analīze par dažādiem e-mobilitātes risinājumiem Latvijā ir pieejama vietnē:

<https://bsr-electric.eu/materials>.

² Avots: <https://www.csdd.lv/>